

Borregaard Golfklubb

75 års jubileum

2002

Samlet og skrevet av
Terje Ellefsen
Lars Otto Bjørnland

MELSOM GRAFISK AS

Innhold

De syttifem år – starten	side 5
Borregaard tar over	side 10
Ny start i 1946	side 11
Pionertiden er over	side 12
En klubb med karakterskifte	side 18
Idretten og våre store navn	side 22
The Lady of the club, Mary Ann	side 35
Det var en gang	side 37

Omslagsbildet

Mary Ann Kenworthy er en person som har skapt både historie og tradisjoner i Borregaard Golfklubb. I fjor var hun aktiv i en alder av 94 år.

Foto: Lars Otto Bjørnland

Bakre omslagsbilde

Hull 6 (par 3) er et utfordrende og vakkert hull helt ytterst på Bytangen på Opsund.

Foto: Lars Otto Bjørnland

De syttifem år

Starten

Borregaard og de ansatte ved bedriften har på mange vis satt sitt preg på utviklingen i Sarpsborg-distriktet. Fordi Borregaard frem til 1918 var et engelsk eid selskap var en del av de ansatte engelske. Engelskmennene brakte med seg noen av hjemlandets sæder og skikker, blant annet for sarpinger på den tid noen kuriøse idretter som fotball og golf. Dette førte da også til at Sarpsborg som et av de første steder i landet fikk en golfbane. Det første skriftlige om golf i Sarpsborg er et svarbrev fra generaldirektør Hjalmar Wessel til overingeniør Chappel datert 7. juni 1923. De herrer hadde tydeligvis diskutert muligheter for golf med Borregaard som interessant, for svaret fra generaldirektøren sier at man bør styre blikket mot dyrket areal for å få plass nok. Likeledes et

areal som er mest mulig snøbart om vinteren for å kunne forlenge sesongen. At Wessel var kjent i byen går frem av hans håndskrevne fotnote: "Hvordan ville forholdene stille seg på Bytangen ovenfor de nye huse?". Denne diskusjonen blant Borregaards ledere foregikk før det eksisterte noen golfklubb i Norge.

I de kommende fire år må vi formode at Chappel og andre har arbeidet videre med golfplanene, og ganske særlig med henblikk på alternativet Bytangen, for i brev av 16. juni 1927 fra "Direktionen" ved generaldirektør Wessel til overingeniør Chappel bevilger Borregaard inntil kr 1000,- til drenering til den nye golfbanen på Opsund, under forutsetning av at medlemmene selv bidrar med kr 700,- til istandssettelse av banen. Hvilke medlemmer det her siktes til er uklart, for noen golfklubb eksisterte ikke. Kalkylen lyder på 1500 meter drenering ferdig nedlagt for kr 885,-.

Allerede dagen etter - 17. juni 1927 - var imidlertid Borregaard Golfklubb en realitet.

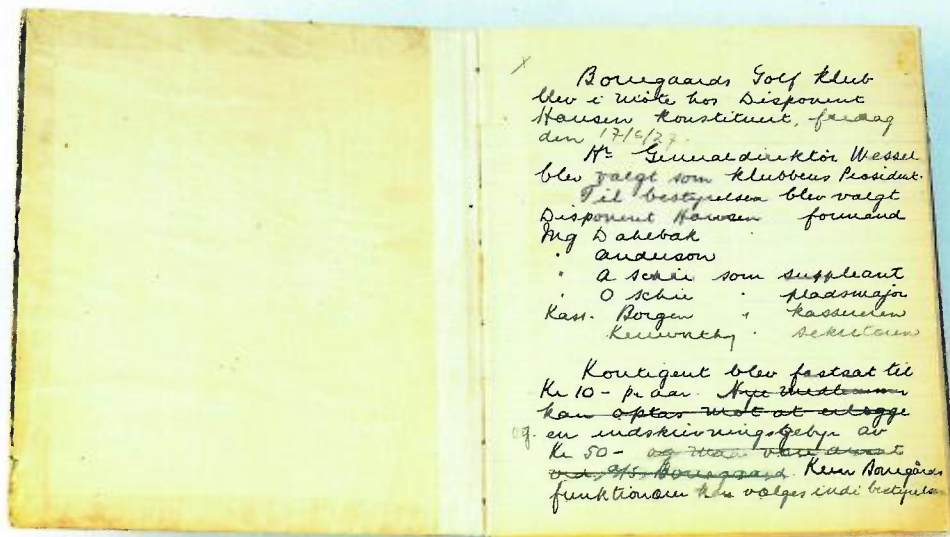
Disponent A. Hansen var klubbens første formann – her i datidens treningsutstyr. Og selvfølgelig hørte caddie med.

Styreprotokollen forteller følgende:

"Borregaard Golfklubb blev i møte hos disponent Hansen konstituert, fredag den 17/6 1927. Hr. generaldirektør Wessel blev valgt som klubbens Præsident. Disponent Hansen formand, styremedlemmer ing. Dahlbak og ing. Anderson, suppleant, ing. A. Schie, pladsmajor ing. O. Schie, kasserer Borgen og sekretær kontorsjef Kenworthy. Til Kaptein valgtes ing. A. Chappel. Kontingenten blev fastsatt til kr 10,- pr. aar og en indskrivningsgebyr av kr 50,-. Kun Borregårds funktionærer kan velges indi bestyrelsen"

Mr. Frank O. Dahlbak
ing. Chappel *ing. Kenworthy*
ing. Dahlbak *ing. Anderson* *ing. Borgen*
Kass. Kenworthy

Til tross for oppnevnelser av både pladsmajor og kaptein, forteller styreprotokollen intet om verken banen eller køller og baller. Om banen forteller imidlertid pladsmajor Oddmund Schie: I løpet av våren og sommeren

1927 blev 19 mål fairway grøftet, pløyd og tilsådd. Arealet var tilstrekkelig til 4 hull. Rapporten fra pladsmajoren sier at for kr 1981,50 hadde man fått anlagt den første golfbanen. Allerede neste år begynte man å forandre banen. Arbeidet ble utført gratis av Johan Bytangen mot beiterett. Med beiterett fulgte plikt til inngjerding av greener. Mon tro det var skigard? Golfspillerne rådet således ikke grunnen alene. Men det må ha hersket fred og fordraglighet mellom folk og fe, for intet sted er krøttera nevnt med et vondt ord. I løpet av 1927 ble det registrert 15 medlemmer.

Om golfspillet, handicap og konkurranser den første sesongen er intet nevnt, men fra neste sesong, var man i gang. På styremøtet 5. juni 1928 ble følgende høytidelige vedtak fattet: "Besluttet aa spille om en liden pokal – matchen maa være færdig 1. juli 1928. Handicapen utregnes av kapteinen, pladsmajor og sekretær". Verken resultat av utregningen eller matchen er kjent. Ingeniør Dahlbak ble ny forman i 1928. Som enhver forening med en smule selvrespekt hadde også Borregaard GK vedtatt sine "love" på generalforsamlingen i 1928.

Disse "love" bærer preg av å være laget av menn i administrative stillinger.

16 av de 19 paragrafer kunne uten videre gjelde en hvilken som helst hagebruksforening. § 9 har noe av særpreget og alvoret i Borregaard GK i seg:

"Medlemmer kan, i den utstrækning styret bestemmer, medta gjæster til klubben. Indenbysboende kan kun medtas som gjæst til spill på banen én gang i løpet av en spillesaison". § 10 er noe mer sjenerøs:

"Styret kan indby medlemmer av andre golfklubber til at benytte klubbhuset og banen". Eventuell forbindelse med verden for øvrig, for eksempel "The Royal and Ancient Golf Club of St Andrews", sier lovene intet om. Det er innkalling til ekstra generalforsamling, suspensjon av medlemmer, fastsettelse av kontingenter o.s.v. det hele dreier seg om. Selv om klubben drives etter andre retningslinjer i dag, er § 1 fremdeles gyldig: "Klubbens navn er Borregaard Golfklubb".

Om utstyret disse første spillerne brukte, sies, dog litt: Fra Coward & Thowsen, Kristiania, foreligger en oppgave over golfkøller. Totalt antall køller nevnt her er 38, med navn som Driver, Eclipse, Putting Cleck, Mid Iron, Niblick, Rustless Putter. Kanskje klubbens beholdning var 38 køller fordelt på 15 mer eller mindre aktive medlemmer?

Var 1928 et "mellomår" etter dagens terminologi, så var ikke 1929 det. Årsberetningen sier "Klubben har i 1929 utvidet sin bane med ytterligere 5 hull, slik at den nu er paa 9 hull. Den offisielle åpning av utvidelsen fant sted den 16. juni 1929 ved at klubbens Præsident slo ut fra den nuværende første tee".

Greenen på nåværende hull 3 i 1928 eller -29. Legg merke til at det ikke var vegetasjon mellom Glomma og greenen. Fra venstre: Mr. Anderson, ukjent, Trygve Borgen, ukjent, ukjent og Sverre Jonassen.

Allerede i 1929 var altså banen fullt utbygd med 9 hull. Selv om den siden har blitt forandret har ikke antall hull økt. Og det kommer heller ikke til å skje. Til det er Glommas løp for fastlåst.

I 1929 satt dessuten generaldirektør Wessel opp en vandrepokal som det skulle spilles 72 hulls slagkonkurranse om. Det var nok en noe hardere oppgave å spille 72 hull den gang med datidens utstyr og påkledning. Første vinner var for øvrig Trygve Borgen.

I 1929 ble det også opprettet idrettslig samkvem med "omverdenen" eller rettere sagt Oslo Golfklubb, som kom med tre spillere og avvirket en vennskapelig match.

Det foreligger lite om klubbhuset og miljøet rundt dette i den første tiden. I regnskapet for 1927/1928 er en post, nytt klubbhus, ført opp med kr 258,-. Skjønt betegnelsen nytt nok var noe optimistisk. Dog var det pipe på huset, slik at man kunne varme seg litt når været viste seg fra en dårlig side

Den engelske terminologien voldte nok noe besvær: For tee (utslagssted) finnes flere skrevne versjoner: ti, tie og tea. Handicap blir til handikapp, green til grin. Ordet match brukes enda i Borregaard GK om enhver konkurranse, ikke i betydningen match play.

Banens utvidelse gikk ikke helt sorgløst for medlemmene. Allerede i 1929 ble kontingenten forhøyet til kr 15,- pr. år. Penger så ut til å ha vært en begrensning. I løpet av de fire første årene hadde man opparbeidet et underskudd på kr 547,50. Kreditor var selvsagt Borregaard. Og med generaldirektøren som klubbens Præsident, ble hele gjelden sjenerøst strøket med noen småsummer. Organisasjonstalent – ja vel.

Hittil har historien handlet om menn, gentlemen må vi formode. Resultatet er ikke ukjent i dag heller: Golfenker. Disse begynte tydeligvis å røre på seg etter hvert, og det skapte jo litt røre: Hva skulle the Ladies betale? Man skrev faktisk til The Kellner Partington General Agency Ltd. i Manchester og spurte om råd!

Resultatet: "I 1931 besluttet aa opta Dame som medlemmer mod en aarskontigent av kr 15,- uden indskrivningspenge. Mot udelukkelse av at staa i bestyrelse og delta i mandlige matcher (Herre-matcher). Gentlemen – i presume!"

I 1931 kjøpte man den første greenklipper fra England. Det må ha vært vidunderlig! De første årene ble stell av banen satt bort til en pris av inntil kr 200,- (mai – september). Dette

Den første fairwayklipperen i Borregaard GK – en klippemaskin innkjøpt fra England og trukket av hest.

*Green-klipper anno 2001.
Banemanskapene råder i dag
over topp moderne utstyr for å
holde banen best mulig stand.
Her klipper Tommy Skaarberg
greenen på hull 2.*

stell skulle omfatte klipping av greener hver lørdag formiddag samt stamping av alle greener for hånd så ofte det er nødvendig, i følge pladsmajorens forordning. Til dekning av disse utgiftene bevilget Borregaard årlig kr 250,- fra 1931. Forholdet mellom folk og fe tilspisset seg etter hvert. Selv om kuene fungerte som fairwayklippere, gjødslet de banen med store ujevnheter. Dette var kanskje årsaken til at det ble foreslått sauer i stedet for kuer. Resultatet ble imidlertid at man kjøpte en fairwayklipper fra England, en klippemaskin trukket av hest. Maskiner var ikke billige den gang heller, kr 1.700,- kostet herligheten. Hesten forsvant for øvrig fra banen i løpet av et par år, da man etter Arne Schies idé bygget om en gammel lastebil fra Borregaard til traktor.

Borregaard tar over

1934 ble et vendepunkt i klubben. Generaldirektør Wessel døde i 1933, og den nye generaldirektør Meidell tok imot anmodningen om å bli klubbens president. Han forsøkte tydeligvis å smi mens jernet var varmt. Etter et par vennskapsmatcher mot Oslo Golfklubb på Bogstad hadde man fått øynene opp for hvor primitive forholdene egentlig var på Opsund, og man forela saken i sin fulle bredde for den nye generaldirektøren som svarte kontant: Enten fikk det være en ordentlig golfbane, eller så fikk man nedlegge alt sammen! Han ba om en plan for istandsettelse og vedlikehold av banen. Det ble nedsatt en komité som ti dager senere presenterte en plan som man nok hadde ruget en del på tidligere, blant annet forelå et utkast til forandring av banen fra Gilbert Heron, ingen ukjent størrelse i norsk golf. Forslaget gikk videre ut på at vedlikehold og utbedring av banen skulle overtas av Borregaard, blant annet med utlån av hest fra Borregaard Hovedgård.

Den nye generaldirektøren var tydeligvis en handlingens mann, for svarte prompte at man kunne regne med at dette skulle gå i orden. Denne beslutningen har nok satt fart i styret. For årsberetningen for 1934 inneholder en oppfordring til mer aktivitet på banen. Allerede fra 1935 ble det ansatt fast greenkeeper. Han var nok iherdig, for fra dette året hadde banen bunkers. Til glede for noen, men til sorg for andre.

Så i 1936 tar Meidell skrittet fullt ut. Han utarbeider instruks og sirkulære. Med dette synes alle sorger å være slukket. Ingen årsberetning eller styreprotokoller foreligger etter 1935, kun matchresultater.

Følgende av Meidells beslutning var store: Heretter ble formann for klubben med medhjelpere oppnevnt av Borregaard, en ordning som faktisk bestod like inn i 1970-årene. Vår demokratiske tid har rokket noe ved denne ordningen. På denne måten ble virksomheten i langt større grad knyttet til bedriften Borregaard. Man hadde ingen store økonomiske bekymringer, men måtte ta det man fikk. Noen stor klubb var man ikke blitt selv om medlemstallet var øket med ca. 100 prosent siden starten.

Under krigen ble det ikke spilt golf på Opsund. Man utnyttet den jordreserve som banen representerte og dyrket forskjellig på en del av banen, mens resten igjen ble utnyttet til beitemark.

Det er grunn til å stoppe opp litt før etterkrigshistorien begynner, fordi det skjedde en generasjonsskifte på golfbanen i og med krigen.

Hvem var ildsjelene som satte det hele i gang, hvem brukte banen de første 10 år? Det var stort sett Borregaards høyere funksjonærer samt noen av byens øvrige "befolkning".

Sannsynligvis folk med behov for avkobling og mosjon, som hadde fritid og for hvem golf sannsynlig var en kombinasjon av en form for lek og sosialt samvær. Man så vel ikke golf som noen idrett i den forstand vi ser det i dag. Sannsynligvis spilte man i helgene, ellers lite. I alle fall tyder handicapliste og matchresultater på at noe særlig systematisk trening bedrev man ikke. Men at man hadde glede av golfen – helt klart!

Ny start i 1946

Ikke ble det drevet hærverk på biler, men golfbanen begynte å bli et samlingssted også for andre enn tidligere omtalte ærverdige menn – nemlig ungguttene som vokste opp på Opsund, som særlig etter krigen utviklet seg til boligområde for Borregaard-ansatte. For å ta det hele i noenlunde rekkefølge: Klubben overlevde krigen med ca. 30 medlemmer, som umiddelbart gikk på med krum hals for å kunne spille golf igjen da freden endelig kom. Og noe å gå på hadde man tydeligvis:

Tees og greener måtte taes fra "bånn", en green var endog pløyd opp. Tees ble torvsatt, hvilket høres brutalt ut. Fairway var delvis overgrodd og mye tid gikk med til å rydde busker og kratt. Klubbhuset hadde forfalt under krigen – noe som skinner gjennom i brev fra plassmajoren til generaldirektøren datert oktober 1946: " Klubbhuset er vasket fra gulv til tak, peisen er malt, vinduene reparert. Våre møbler som var skrøpelige er satt i ordentlig stand". Krøtter som godgjorde seg på banen under krigen likte seg tydeligvis bra. De forble der i alle fall ut året 1946.

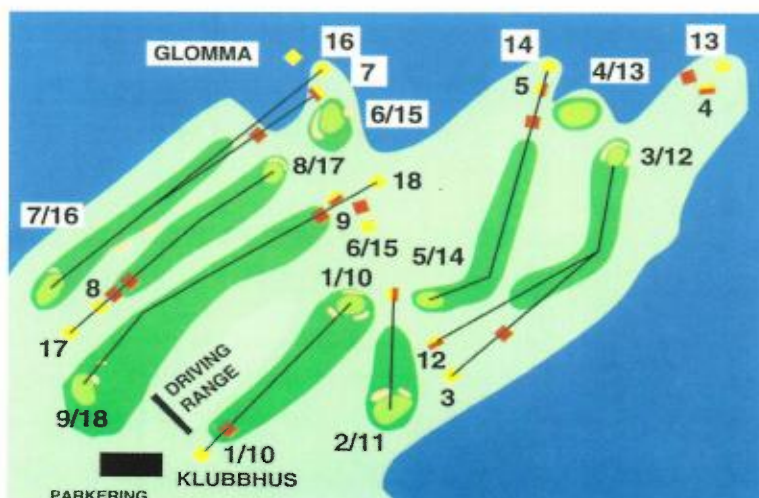
Først i 1947 kom man skikkelig i gang. 1. pinsedag ble banen gjenåpnet med en flaggmatch. I innbydelsen heter det: " Da alle spillere er like utrenet, håper komiteen at flest mulig medlemmer vil delta i konkurransen ". Og videre: "For å oppmuntre inntressen har Borregaard vært så vennlig å yte bidrag til innkjøp av baller som vil bli solgt til medlemmene blant funksjonærene til sterkt redusert pris. Det henstilles til medlemmene å være vennlig å verve nye spillere blant firmaets funksjonærer".

Knapphet på materiell, særlig baller, går igjen i de første etterkrigsårene. Så sent som i 1951 ble Borregaard GK bevilget kr 1.200,- i valuta av Handelsdepartementet gjennom Norges Golf forbund til innkjøp av golfballer (ca. 40 dusin etter datidens pris). Raust svarte Borregaard GK: "Vi har nok med 25 dusin ". Mon tro ikke vår klubb allikevel var heldigere stilt enn andre på grunn av firmaets nære tilknytning til England?

Man satset klart for å komme ovenpå: En scratchspiller, amatør riktignok, ble engasjert fra England for å drive instruksjon i en måned i 1947. Dette var en aktiv herre, eller kanskje han ble provosert. Han la i alle fall igjen etter seg en detaljert anvisning på utbedringer på banen, hull for hull. Essensen i denne er større greener, mindre rough, plass rundt greenene. Det er tydelig at han ville lage en bane for det spilenivå som var i klubben. Dessuten ville han fjerne roughen for at ikke de dyrbare, rasjonerte ballene skulle forsvinne. Men forslaget forble forslag.

I 1948 ble Norges Golf forbund konstituert, og som en av landets fire klubber fant Borregaard GK naturlig sin plass der. Selv om Borregaard GK har spilt en beskjedne rolle i forbundet er det innlysende at den kontaktmulighet golf forbundet ga med andre klubber var en svært verdifull inspirasjonskilde for mange medlemmer i Borregaard GK.

Pionertiden over

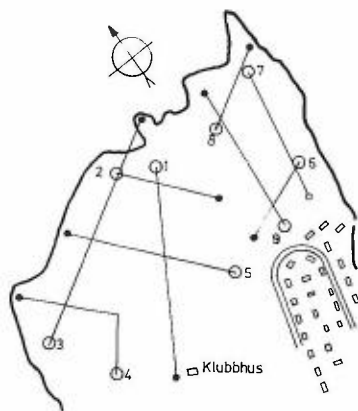

Banekart over Borregaard GKs anlegg på Opsund i jubileumsåret 2002. Hull 4 ble anlagt og åpnet i 1992, og er blant de mest vakre par 3 hull i Norge.

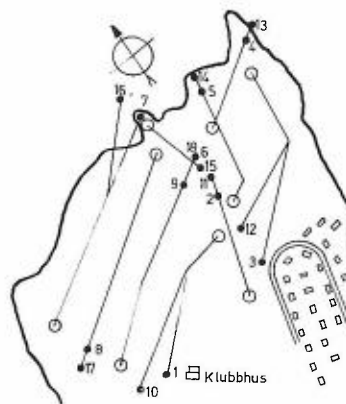
Med de første 25 år var pionertiden over. Banen var i brukbar stand, klubbhuset var brukbart, miljøet var fint og sist, men ikke minst: På grunn av forholdet til Borregaard var man forsånt for store økonomiske problemer, og vedlikehold av banen var i ordnende forhold. Det ligger likesom litt stagnasjon i luften. Men nei. Selv om banen var brukbar var det for mange krysninger. Dessuten var ikke arealet maksimalt

utnyttet. Et tredje moment var at spilenivået i klubben var på vei oppover med krav om mer krevende og lengre bane til følge. Man konsulterte ekspert Noble Stibolt som foreslo forandringer av banen, ganske radikale forandringer. Og man startet i 1953 arbeidet med å utføre forandringene.

Banen fikk dermed sin nærmest nåværende form. Blant annet ble det anlagt to utslagssteder for hvert hull for å få mer variasjon og for å illudere 18-hulls bane. Den begrensede plassen

BANEN FÖR 1954-55

BANEN ETTER 1955

Ivrige tilskuere på Golfuka på Borregaard GKs bane i 1966. Fra venstre: Oddmund Sørhuus, Reidar Tveten og Gunnar Sørensen.

var Steinar Kristiansen på plass som greenkeeper, og Steinar overtok hovedansvaret for banen i 1999. Dessverre gikk Sven Tomta bort etter lengre tids sykdom i år 2000. Tommy Skaarberg ble ansatt som banemann i 2001. For å bedre greenkeepernes arbeidsforhold og sikre den etter hvert verdifulle maskinparken ble et nytt maskinhus ferdigstilt i 1991 – finansiert uten låneopptak. Det siste tiåret har det blitt gjort visse endringer på banen. Den største og mest omfattende omgjøringen var da det ble anlagt et helt nytt hull 4 i 1992. Et meget godt mottatt par 3 hull, som er blant de vakreste i landet. Den gamle "firer'n" ble et populært treningshull. De siste årene har det også blitt anlagt nye greener på hullene 2, 7 og 9.

Klubbens seirende lag i Golfuka 1960. Fra venstre: Walter Langsholt, Kjell Hansteen, Egil Ludvigsen, Jan Pettersen, Øystein Jonassen og Erling Stokke.

som er til rådighet gjør det naturlig nok vanskelig å forandre banen. I mange år var arealproblemer årsaken til at man ikke fikk anlagt en skikkelig driving range. Helt frem til 1988 ble fairway på hull 8 og 9 benyttet som driving range. Ingen heldig løsning med tanke på den økte veksten i medlemsmassen på den tiden.

Derfor var det en gledes dag i 1988 da man kunne ta i bruk fairway på hull 1 som driving range. Hull 1 ble gjort om fra par 4 til par 3, og utslagsstedet ble flyttet til veien nedenfor det gamle klubbhuset. I dag er driving rangen utenfor det nye klubbhuset et populært samlingspunkt for både unge og gamle spillere. Fire av matteutslagene er under tak. Dermed er det ingen grunn til å skylde på dårlig vær for ikke å få trent. Det er også blitt anlagt en green med bunker for trening av "pitch-and-putt" mellom fairwayene på hull 1 og 2.

På grunn av det høye aktivitetsnivået og banens etter hvert gode standard viste det seg stadig mer påkrevd med en fast ansatt greenkeeper. 1. oktober 1989 ble Sven Tomta ansatt på tilnærmet helårsbasis. Ni år senere